

See oli omal ajal Weimari hertsogiriigi keskus. Sõjakeerises ei saanud linn palju kannatada. Paistab, et kõik on nii, nagu oli

TURISMIGRUPIGA SAKSA DV-s JA TŠEHHOSLOVAKKIAS

Leipzigis trükiti 1900. aastal ja toimetati sealt Venemaale «Iskra» esimene number. See tilluke trükikoda on muudetud muuseumiks. Säilitatud on trükipress koos «Iskra» numbritega, V. I. Lenini väike kirjutuslaud ja tool.

Samuti on Leipzig läinud ajalukku 1933. aastal lõppenud ja 93 päeva kestnud protsessi kaudu kommunistide üle, keda fašistid süüdistasid Riigipäevahoone süütamises. Tegelikult süütasid Göringi korraldusel 27. veebruari hilisõhtul 1933. aastal Riigipäevahoone SA-lased, et saada ettekäänud kommunistide jt. demokraatlike jõudude represseerimiseks. Süüdistatute hulgas oli Bulgaaria kommunist Georgi Dimitrov, kes paljastas protsessil provokatsiooni ja fašismi olemust. Maailma demokraatliku avalikkuse survele mõistis kohus kommunistid õigeks. NSV Liit võttis nad oma kodakondsusse ja hitlerlik Saksaamaa oli sunnitud nad välja andma.

BUCHENWALD, WEIMAR, EISENACH

Oleme kõik kuulnud Buchenwaldist. Oudusega mõtleb igaüks neile fašismi võimutsemise aastatele, millal rajati surmalaagreid ja tapeti süütuid inimesi. Üks laagreid asutati 1937. aastal Weimari lähistele, Buchenwaldi. Raske

tundega sisenesin raudväravast, millest olid sisse läinud kümned tuhanded ja mille kaudu ükski enam tagasi ei tulnud. Barakke ei ole. Liitlasväed, kes jõudsid esimestena Buchenwaldi, põletasid need maha. Säilinud on vaid köögibarakk, mis on kohandatud muuseumiks. Eksponaatides peegeldub kõik see ebainimlikkus, millega fašistid kohtlesid vange. On säilinud pilte peksupinkidest. Vitriimides näeme Ilse Kochi valmistatud inimnahast lambivarje ja suveniire, inimjuuste kuhilaid ja tapetud laste jalatseid. Laagris peeti kinni 240 000 antifašisti ja sõjavangi, kellest hävitati umbes 56 000, nende hulgas 8500 Nõukogude sõjavangi. Põletusahjude kõrval on säilinud ruum, kus arstliku ülevaatuse ettekäändel — pikkuse mõõtmisel — tapeti laisuga kuklasse tuhandeid inimesi. Seal, kus 18. augustil 1944 mõrvati Saksa töölisliikumise juht Ernst Thälmann, on mälestustahvel. Laagri lähedal asub professor Kremovi kavandite kohaselt ehitatud võimas arhitektuuriansambel langenuete mälestuseks. Keskse kuhu moodustavad pronksi valatud nälgivad vangid ja paekivist võimas torn Buchenwaldi häirekella ning aastaarvuga 1945. Masendav ja hoiatav!

Veidi maad sõitu ja jõudsimegi Weimaris. Umbes 65 000 elanikuga Tartu-taolisse linn. Selles vanas kultuurikeskuses elasid

BUCHENWALDI MEMORIAAL- ANSAMBEL

ning töötasid saksa rahva vaimu- suurused Schiller ja Goethe. Mu- gav, rohkete väikeste äride, res- toranide ja õllepoodidega linn.

sada aastat tagasi. Goethe maja- muuseum seisab turuplatsi ääres, «Valge Luige» võõrastema- ja ja restorani kõrval.

(Järgneb)